

Warszawa, dnia lutego 2015 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

DD3.054.5.2015.CRS

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiadając na przekazaną przez Kancelarię Sejmu w dniu 22 stycznia 2015 r. interpelację nr 30553 Pana Posła Stanisława Pięty w sprawie obciążenia podatkiem dochodowym osób korzystających z bezpłatnych porad prawnych, uprzejmie informuję.

Podstawową zasadą podatku dochodowego od osób fizycznych jest zasada powszechności opodatkowania, która wynika z treści art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą PIT”, stanowiącym, że opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody, z wyjątkiem dochodów wymienionych w art. 21, 52, 52a i art. 52c oraz dochodów, od których na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej zaniechano poboru podatku.

W myśl art. 11 ust. 1 ustawy PIT przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń.

Wartość nieodpłatnego świadczenia w postaci otrzymania bezpłatnej porady prawnej ustala się na podstawie cen rynkowych stosowanych przy świadczeniu tego samego rodzaju usług (art. 11 ust. 2a pkt 4 ustawy PIT).

Jednakże ten rodzaj nieodpłatnego świadczenia może być zwolniony z opodatkowania, jeżeli zaistnieją ustawowe warunki uprawniające do zastosowania jednego ze zwolnień podatkowych określonych w art. 21 ust. 1 ustawy PIT.

W kontekście otrzymywania bezpłatnej pomocy prawnej pragnę zatem wskazać, że katalog zwolnień podatkowych w art. 21 ust. 1 ustawy PIT, w brzmieniu obowiązującym w 2014 r., wymienia jako wolną od podatku dochodowego:

- wartość nieodpłatnych świadczeń, o których mowa w art. 20 ust. 1 ustawy PIT, otrzymanych od świadczeniodawcy w związku z jego promocją lub reklamą – jeżeli jednorazowa wartość tych świadczeń nie przekracza kwoty 200 zł; zwolnienie nie ma zastosowania, jeżeli świadczenie jest dokonywane na rzecz pracownika świadczeniodawcy lub osoby pozostającej ze świadczeniodawcą w stosunku cywilnoprawnym (pkt 68a);
- wartość otrzymanych świadczeń od wolontariuszy, udzielanych na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego (pkt 117).

Natomiast z dniem 1 stycznia 2015 r. do katalogu zwolnień podatkowych, obok wyżej wymienionych, dodano nowe zwolnienie podatkowe, wprost odnoszące się do nieodpłatnego świadczenia z tytułu otrzymania bezpłatnej pomocy prawnej. Zgodnie z nowym pkt 117a w art. 21 ust. 1 ustawy PIT¹⁾ wolna od podatku dochodowego jest wartość nieodpłatnego świadczenia z tytułu pomocy prawnej udzielonej osobie uprawnionej i pobierającej świadczenie z pomocy społecznej lub zasiłek rodzinny, przyznane w formie decyzji administracyjnej na zasadach określonych odpowiednio w przepisach o pomocy społecznej oraz w przepisach o świadczeniach rodzinnych.

Wobec powyższego trudno zgodzić się z zarzutem, że wprowadzone od dnia 1 stycznia 2015 r. zmiany w przedmiotowym zakresie są niekorzystne i utrudniają dostęp do bezpłatnego poradnictwa, skoro obok dotychczas obowiązujących zwolnień podatkowych, mogących mieć zastosowanie do przedmiotowych świadczeń, dodano nowe. Wprowadzenie nowego zwolnienia podatkowego pozostaje bowiem bez wpływu na możliwość korzystania przez osoby fizyczne ze zwolnienia określonego w art. 21 ust. 1 pkt 68a oraz pkt 117 ustawy PIT.

Oznacza to, że otrzymanie bezpłatnej pomocy prawnej od wolontariuszy, udzielonej na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.), nadal w pełni korzysta ze zwolnienia od podatku, zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 117 ustawy PIT.

Również otrzymanie bezpłatnej pomocy prawnej od świadczeniodawcy, który dokonuje tego świadczenia w związku z jego promocją lub reklamą, na rzecz osoby niebędącej jego pracownikiem ani na rzecz osoby pozostającej z nim w stosunku cywilnoprawnym, nadal korzysta ze zwolnienia od podatku na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 68a ustawy PIT, jeżeli jednorazowa wartość tego świadczeń nie przekracza 200 zł.

Z tych względów należy stwierdzić, że sytuacja osób korzystających z bezpłatnych porad prawnych uległa poprawie. Do już obowiązujących zwolnień podatkowych dodano nowe, którego zaletą jest między innymi brak limitu wartości świadczenia podlegającego zwolnieniu od podatku jak równie brak ogranicza co do podmiotu świadczącego pomoc prawną. Natomiast skierowanie zwolnienia do osób w trudnej sytuacji materialnej stanowi podstawowe uzasadnienie dla jego wprowadzenia w kontekście zasady powszechności opodatkowania. Należy podkreślić, że zwolnienia przedmiotowe są wyjątkiem od zasady powszechności opodatkowania i ustawodawca wprowadza je jedynie w sytuacji wystąpienia szczególnej potrzeby wsparcia pożądanym społecznie celów. Cel taki niewątpliwie realizuje zwiększenie dostępności bezpłatnych porad prawnych właśnie dla osób niezamożnych.

Odnosząc się natomiast do kwestii żądania udokumentowania prawa do zwolnienia z opodatkowania świadczenia z tytułu otrzymania bezpłatnej pomocy prawnej, poprzez złożenie oświadczenia o pobieraniu świadczenia z pomocy społecznej lub zasiłku rodzinnego (podając m.in. swoje dane identyfikacyjne oraz numer decyzji przyznającej ww. świadczenie), należy stwierdzić, że warunek ten jest konieczny do oceny zasadności zwolnienia z opodatkowania tego świadczenia.

Jednocześnie nie można się zgodzić z opinią, że obowiązek ten może być upokarzający i niekomfortowy zarówno dla osób korzystających z tej pomocy jak i dla osób ją świadczących. Już bowiem w momencie zwracania się z prośbą o udzielenie bezpłatnej pomocy prawnej z uwagi na trudną sytuację materialną potrzebujący informuje o swojej sytuacji i złożenie

¹⁾ art. 3 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 7 listopada 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 1662).

stosownego oświadczenia jest jedynie czynnością uzupełniającą, pozwalającą zastosować zwolnienie podatkowe. Ponadto relacje pomiędzy adwokatem, radcą prawnym a klientem oparte są na zasadzie wzajemnego zaufania i złożenie ww. oświadczenia nie powinno stanowić bariery do skorzystania z ich usług.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że wprowadzenie zwolnienia podatkowego, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 117a ustawy PIT, w żadnym stopniu nie ogranicza osobom w trudnej sytuacji materialnej dostępu do adwokatów i radców prawnych, a wręcz przeciwnie zwiększa ich dostępność.

W świetle powyższego nie są obecnie planowane zmiany w nowo wprowadzonej regulacji.

Otrzymują:

1. Adresat (ePUAP).
2. Biuro Ministra
w gmachu.